

08
76

Dette er jo den ultimate «boligdrømmen» for mange: Ett rom og stormkjøkken, kanskje med strandlinje. Helt gratis.

Fritt frem

- Noen tyvstarter strandesongen i påsken. Kan vi rigge oss til på et svaberg selv om det står «privat eiendom» med store bokstaver?

- I de fleste tilfeller er det grønt lys for opphold på svaberg. Men du må vurdere situasjonen. Hold anstendig avstand til beboere og unngå å være til ulempe for andre.

- Marka, da - kan vi campe hvor vi vil selv om det er satt opp gjerde?

- Gjerder kan være både lovlige og ulovlige. Hovedregelen er at du har rett til å sette opp teltet ditt i utmark inntil 150 meter fra bebyggelse, og i inntil to døgn i strekk. I områder fjernt fra bebyggelse kan teltet stå lenger. Dette er jo den ultimate «boligdrømmen» for mange: Ett rom og stormkjøkken, kanskje med strandlinje. Helt gratis. Men det er mange unntak. Flere steder er det for eksempel lokale forbud mot telting utenfor oppmerkede plasser.

- Hva er egentlig poenget med denne allemannsretten?

- Allemannsretten sikrer oss fri adgang til naturen, uavhengig av hvem som eier grunnen. Det er en måte å fordele godene på og utnytte eiendom effektivt. Sosiale likhetshensyn har vært fremhevet i land som har innført allemannsrett i nyere tid, for eksempel Skottland. I Norge er fri adgang til naturen dypt forankret i tradisjonen.

- Men loven er fra 1957 - har den gått ut på dato?

- Både ja og nei. Ideen om allemannsrett har vist seg holdbar og overlevelsedyktig gjennom lang tid og store samfunnsendringer. Men på mer detaljert nivå er det åpenbare utfordringer. Et bilde er at loven

HVEM?

Marianne Reusch

HVORFOR?

Har skrevet doktoravhandling og bok om allemannsretten. Fint å vite hvor grensene går når vi skal ut på påsketur.

ble utformet for små trebåter, men brukes i dag på store cabin cruisere. Terrensykler med mange gir, maskinpreparerte løyper og kunstsnø eksisterte ikke da loven ble skrevet.

- Hvilke problemer gir det?

- Det moderne friluftslivet er mer støyende, mer intensivt og røffere mot naturen enn tidligere. En kan spørre seg om det er heldig at alt er like fritt.

- På Sjusjøen innførte de en avgift for bruk av kunstsnø i høst. Brudd på allemannsretten, mente miljømyndighetene. Hvem hadde rett?

- Jeg kjenner ikke detaljene i denne saken. Men generelt kan det kreves en rimelig avgift for adgang til opparbeidede friluftsområder. Lest med 2012-briller bør dette åpne for en avgift til kunstsnøløyper i et avgrenset område. Men viktigst: De som tilrettelegger, må ha tillatelse av kommunen.

- Er det egentlig noen forskjell på løypeavgift og å kreve i dyre dommer for heiskort i en alpinbakke?

- Et godt spørsmål. Det viktigste å være klar over er at kommunene i stor grad kan avgjøre hvordan arealer skal brukes, for eksempel til fornøylespark eller alpinbakke. Løypeavgift er vel så mye et verdispørsmål. Stortinget har avgjort at det ikke er adgang til å kreve avgift i et større løypenet. Men loven kan jo endres.

- I marka kjemper kondomracere og turbosyklister mot hundeevipasjer og vaffelsinker. Hvem bør ha «forkjøringsrett»?

- Det finnes lite lovgivning om friluftslivets interne konflikter. Loven regulerer først og fremst forholdet mellom grunneiere og friluftsfolk. I

mangel av mer detaljerte kjøreregler blir det ofte i praksis «den sterkeste rett» som gjelder. Kommunene kan imidlertid gripe inn med ferdselsregler for å gi en aktivitet forrang fremfor en annen.

- Grunneiere kan bortvise folk som opptrer hensynsløst. Hva vil det si? Høy musikk? Søplete adferd?

- Det innebærer at grunneieren muntlig kan be folk som går ut over allemannsrettens rammer, om å fjerne seg. Men for å sitere Høyesterett: «Særlig praktisk betydning har knapt nok denne formelle rett. Grunneiere vil fort bli hjelpeløse i en slik situasjon ...»

- Hva er allemannsrettens viktigste paragraf?

- Det er nok den vageste av dem alle: hensynsregelen. Allemannsretten gjelder bare så lenge man ikke er til ulempe for eieren eller andre. Folkeskikk på tur i skog og på strand kan selvsagt virke som en bagatell mot andre store samfunnsproblemer. Men varsomhet er grunnleggende uansett.

- Og den særeste?

- Haha. Den listen er lang. Men én paragraf sier at et område kan sperres dersom friluftslivet blir et problem. I virkeligheten har den bare vært benyttet én eneste gang i hele friluftslovens historie, ved kronprinsparets sørlandshytte. Det sier litt om terskelen.

- Er det smart å ha med et eksempel av din bok Allemannsretten på tur hvis konflikter skulle oppstå?

- Ta lesingen innendørs og kos deg på tur. ☐

beh@aftenposten.no

TEKST: BJØRN EGIL HALVORSEN
FOTO: MAGNUS KNUITSEN
BJØRKE